

**IZVEŠTAJ O RADU
GRAĐANSKIH INICIJATIVA ZA 2019.
GODINU**

Tri slobode (sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja)

U aprilu, tokom ICSW-a formirana je **Platforma Tri slobode** koju čine 20 organizacija civilnog društva. Ideja je da potpisnice deluju kao zajednički front organizacija civilnog društva za zaštitu ugroženih sloboda i za stvaranje uslova za nesmetano učešće građana u javnim poslovima kroz razvoj civilnog društva. Platformi se priključilo još 20 organizacija. Potpisnice Platforme održale su 5 sastanka na kome su dogovarane zajedničke aktivnosti kako bi se uticalo na zaštitu osnovnih prava (sloboda udruživanja, sloboda okupljanja i sloboda izražavanja).

GI su u avgustu pokrenule **dvonedeljni newsletter Tri slobode pod lupom** u kom su prikazani slučajevi kršenja osnovnih prava. Newsletter se i na engleskom šalje ambasadama i međunarodnim organizacijama. Do sada je urađeno 8 izveštaja na srpskom i engleskom jeziku, koji su prosleđeni relevantnim akterima.

GI šalju **dvonedeljne izveštaje CIVICUS monitoru** koji prikazuju kršenja osnovnih prava. Od marta 2019, Srbija je stavljena na watch listu, kao zemlja u kojoj postoji nagli porast kršenja ovih prava (rejting je u prethodnom periodu bio *narrowed*). U decembru mesecu je promenjen rejting, Srbija skinuta sa watch liste, tako da je sadašnji status definisan kao *obstructed*. Održana je konferencija u Beogradu, u saradnji sa CIVICUS-om, na kojoj su predstavljeni razlozi opadanja rejtinga.

Jelena Stević i Ivana Teofilović su na poziv kolega iz CIVICUS-a, 30. i 31. maja u Johanesburgu prisustvovali konsultacijama sa specijalnim izvestiocem UN-a za slobodu udruživanja i okupljanja koju su okupile više od 80 predstavnika OCD, aktivista i akademika širom sveta. One su predstavile rad Platforme Tri slobode i slučajeve kršenja osnovnih prava u Srbiji.

Zajedno sa **Balkan Tube Fest-om** i youtuberima pokrenuta je kampanja #KoKoZe u cilju podizanja svesti među mladom populacijom o lažnim vestima. U okviru kampanje, youtuberi su prikupljali pitanja i potom snimali videe sa stručnjacima kako bi odgovorili na najčešće postavljena pitanja. GI su krajem septembra učestvovali na Balkan Tube Festu, gde su imale svoj panel kako bi zajedno sa youtuberima razgovarale o značaju kampanje. Sa Balkan Tube Festom se nastavlja saradnja, koja će se u prvom kvartalu 2020. godine ogledati u organizaciji 5 lokalnih događaja na temu saradnje Kosova i Srbije.

Tokom septembra održani su sastanci sa lokalnim medijima i OCD u Valjevu, Nišu, Vranju i Kragujevcu kako bi se razgovaralo o medijskoj situaciji u lokalnim sredinama i došlo do najboljeg rešenja za opstanak nezavisnih lokalnih medija. U Vranju je otvoreno Medijsko sklonište, a ove nedelje se otvara i u Kragujevcu. Plan je da se ova skloništa, u čijem osnivanju će učestvovati lokalni slobodni mediji, OCD i građani, osnuju još u 6 gradova. Medijska skloništa imaju zadatak da pomognu lokalnim medijima da opstanu i pronađu načine za održivost u postojećoj društvenoj situaciji.

Pokrenut je **podcast Građanskih inicijativa „Tačka ključanja“**. „Tačka ključanja“ je podcast koji se bavi protestima i svim vrstama političkog angažmana građana na javnim mestima. Naglasak „Tačke ključanja“ je na ličnim iskustvima i razmišljanjima učesnika i organizatora protesta, kao i na lokalnim inicijativama nezadovoljnih građana. Do sačinjavanja ovog izveštaja snimljeno je i objavljeno 16 emisija, sa prosečno slušanošću od 400 preslušavanja. Pokrenut je proces za povećanje slušanosti u saradnji sa platformom podcast.rs.

U izradi je **platforma „U pravu si!“** koja će sadržati sve informacije koje građani treba da znaju u vezi organizacija javnih okupljanja – pravni okvir vezan za sloboda okupljanja, bezbednost, ulogu policije, način prijavljivanja skupa, pravila vezana za skup u pokretu, buku, transparente i sl. Do sada je sačinjeno 38 članaka, a lansiranje platforme se očekuje na proleće.

„Tačka ključanja“ i platforma „U pravu si!“ su deo šireg programa **“Politika na ulici”** koji će se baviti slobodom okupljanja.

Građansko vaspitanje

Pripremljena je i lansirana **on-line platforma Resurs centar za nastavnike građanskog vaspitanja**. Prikupljeni su različiti materijali - relevantni priručnici, vodiči, brošure, analize, istraživanja itd. i razvijen je dizajn i strukture platforme.

Uspostavljena je saradnja sa nastavnicima GV oko prikupljanja nastavnih materijala i kreiranja predloga časova za srednje škole koji će se u formi newslettera slati zainteresovanim nastavnicima. Newsletter o građanskom vaspitanju će sadržati primere i predloge izvođenja časova za nastavne jedinice u okviru gradiva za osnovnu i srednju školu, kao i nastavne materijale, korisne linkove, vesti i slično. **Do sada se prijavilo 230 nastavnika i nastavnica.**

Započet je program **Podrška jačanju učeničke participacije za građansko obrazovanje** – „Demokratija se uči u školi“ u saradnji sa Unijom srednjoškolaca Srbije, a uz podršku Fondacije za otvoreno društvo. Projekat traje do 31. decembra. Održano je 13 fokus grupa sa učenicima/ama, nastavnicima/ama, direktorima/ama i stručnim saradnicima srednjih škola.

Urađeno je **istraživanje o uključivanju učenika u procese donošenju odluka** u školi i na nivou lokalne samouprave. Održana je konferencija na kojoj su predstavljeni rezultati istraživanja, u saradnji sa Ministarstvom prosvete i Zavodom za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja.

U januaru kreću još tri projekta koja će obuhvatiti treninge za nastavnike. Projekti su podržani od strane ambasada Australije i Češke, kao i Ministarstva prosvete.

Aktivnosti Resurs centra

Aktivnosti Resurs centra su definisane za prvu godinu, predstavljene na javnom događaju u junu i objavljene na sajtu RC-a. Urađen je Need Assessment Report (NAR). U septembru je održan teambuilding za predstavnike RC-a radi izgradnje tima i veće povezanosti među članovima konzorcijuma. Predstavljene su aktivnosti RC-a predstavnicima EUD-a, kako bi se povezače sa tekućim projektima.

Formiran je Savet RC-a, a izabrani članovi su iz oblasti biznisa, medija, institucija, OCD, mreža i donatorske zajednice.

Održani treninzi u okviru RC-a Građanskih inicijativa: Osnovi trening o organizacionom razvoju, Upotreba podataka u neprofitnom sektoru, Ulaz Slobodan i Fandrejzing od pojedinaca i kompanija.

Održana su Otvorena vrata u lokalnim Resurs centrima i u nacionalnom na teme: Privredna delatnost udruženja, Osnove izrade predloga projekata i izrade budžeta, Finansiranje organizacija civilnog društva, Komunikacija sa medijima, Budžetiranje i pravdanje troškova.

Uspostavljen je novi način unošenja podataka u CRM bazu što će omogućiti lakšu evidenciju, komunikaciju i pospešiti evidentiranje. Newsletter je redizajniran i na nedeljnom nivou se šalje na oko 4.000 adresa zainteresovanih OCD sa najnovijim vestima u sektoru i aktivnostima GI. Pruženo je 150 HD usluga od početka godine. Održane 4 TA sesije za jačanje kapaciteta novoosnovanih organizacija iz oblasti: pisanje projekata, Strateško razmišljanje, Pisanje budžeta, i Privredne delatnosti.

Objavljen je poziv za mentorsku podršku I odabrane su organizacije koje će biti podržane u javnom zagovaranju.

Odgovorili smo na više od 400 Help desk upita; 20 Otvoreni vrata: svakog meseca otvarali smo vam svoja vrata za pitanja vezana za temu meseca; TA i Info sesije : više od 30 TA i Info sesija širom Srbije; Mentorska podrška za 25 inicijativa ocd/neformanih grupa; 17 Treninga za unapređenje rada udruženja koji su pokrivali teme od pisanja predloga projekata, organizacionog razvoja, javnog zagovaranja, organizovanja zajednice, različitih načina za prikupljanje finansijskih sredstava povećanja vidljivosti rada udruženja, praćenja trošenja sredstava iz lokalnog budžeta.

Održano je planiranje za 2020. godinu i napravljen plan rada svih partnera na projektu.

ACT program

Završena je inception faza projekta Active Civil Society Together, koji će se realizovati sa Helvetasom, uz podršku SDC-a. U okviru ove faze razvijen je detaljan program i urađena sveobuhvatno istraživanje o stanju civilnog društva u saradnji sa IPSOS-om, a po uzoru na istraživanje rađeno od strane GI tokom 2011. godine. Projekat počinje u oktobru, a sastoji se iz tri komponente: institucionalno jačanje civilnog društva, umrežavanje i saradnja sa lokalnim samoupravama. U okviru GI, ovaj program će biti usklađen sa radom Resurs centra jer su aktivnosti kompatibilne. Oformljen je ACT tim, a implementacija aktivnosti za koje su zadužene građanske inicijative počinje od februara meseca.

Rad na pravnom okviru i praksi državnih organa

GI su u saradnji sa partnerima iz konzorcijuma - Transparentnost Srbija, Asocijacija on-line medija, Narodni parlament Leskovac, Edukacioni centar Leskovac i Medija reform centar Niš, radile na koordinaciji aktivnosti uključivanja aktera iz civilnog i poslovnog sektora, na nacionalnom i lokalnom nivou, u proces kreiranja Trećeg Akcionog plana Partnerstva za otvorenu upravu.

U aprilu i julu održana su 3 sastanka posebne Međuministarske RG povodom sprovođenja Akcionog plana Inicijative POU 2018-20. RG okuplja više od 70 članova i njihovih zamenika – predstavnika državnih organa, organa JLS i OCD (6) GI su članica RG ali su imale i ulogu ko-organizatora ovih sastanaka. Sastanci su bili prilika da se razmatra napredak u sprovođenju obaveza iz tekućeg AP i predstavi nacrt izveštaja o njegovom kvalitetu koji je pripremio Nezavisni mehanizam za praćenje (IRM).

Od početka 2019. godine, uz mentorsku podršku članova konzorcijuma, u proces izrade lokalnih akcionih planova POU uključeno je 5 JLS - Sombor, Lapovo, Vlasotince, Bela Palanka i Novi Pazar. Ceo proces sproveden je u koordinaciji sa Ministarstvom državne uprave i lokalne samouprave. Skupština grada Novog Pazara je 30. septembra usvojila LAP. U Somboru članovi radne grupe rade na konačnom definisanju obaveza pre nego što ih predstave građanima u clju prikupljanja komentara za dopunu. Radna grupa u Beloj Palanci još uvek radi na određivanju prioriternih oblasti na koje će se obaveze odnositi. Usvojeni su akcni planovi i u Lapovu i Vlasotincu.

Programska direktorka GI, Bojana Selaković učestvovala je na 6. Globalnom samitu Partnerstva za otvorenu upravu odražnom od 29-31. maja u Kanadi. Samit je okupio 79 zemalja članica i 20 lokalnih vlada Partnerstva za otvorenu upravu. Bojana Selaković govorila je na sesiji “OGP in Eastern Partnership and Western Balkans Countries: Raising the Ambition” gde je predstavila izazove sa kojima se Srbija suočava u sprovođenju inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu.

GI su zajedno sa Kancelarijom za saradnju sa civilnim društvom, nastavile da daju doprinos implementaciji preporuka koje se odnose na neprofitne organizacije. Dali smo inpute u procesu izjašnjavanja vođenog od strane Uprave za sprečavanje pranja novca koji su doveli do skidanja RS sa sive liste FATF, bili konsultovani prilikom izrade Vodiča za donatore za prepoznavanje rizika od zloupotrebe NPO u svrhu finansiranja tetorizma. Na zajedničkm događaju sa Kancelarijom i Upravom predstavljen je vodič donatorskoj zajednici. Održane su tri obuke za predstavnike OCD na ovu temu.

Proces izrade Zakona o socijalnom preduzetništvu zaustavljen je i nastavljen uz snažno učešće civilnog društva nakon sastanka sa Predsednicom vlade. GI su zajedno sa članovima Koalicije za solidarnu ekonomiju imenovane u novu Radnu grupu. Svi predstavnici civilnog društva radili su zajedno na izradi novog Nacrta koji je predstavljen ostalim članovima RG i Ministarstvu za rad koje koordinira proces. Održan je jedan sastanak radne grupe, a za sada nema promena u stavu Ministarstva niti pomaka u procesu.

Na istom sastanku sa Predsednicom Vlade, GI su inicirale aktiviranje procesa za izmenu Zakona o volontiranju. Nakon toga, takođe Ministarstvo rada i Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom započele su rad na formiranju Radne grupe za analizu efekata postojećeg zakona. GI su dale inpute za učešće drugih OCD. Pripremljen je policy brief-a koji predstavlja GI poziciju o manjkavostima postojećeg zakona i preporukama za izmenu.

GI su postale članica radne grupe za izradu nove Strategije reforme javne uprave. GI su bile članica i prethodne radne grupe koja je radila na izradi važećeg AP i učestvovala u njegovom. monitoringu. GI takođe daju inpute u procesu monitoringa procesa PAR nadziranog od strane EK, kao članica Weber platforme i u direktnoj komunikaciji sa DEU. Održana su dva sastanka radne grupe.

Uspešno je sprovedena zagovaračka kampanja za isključivanje pogubnih odredaba u nacrtu Zakonu o računovodstvu koje su ukidale poseban kontni okvir za neprofitne organizacije.

Program CSSF sa PCI iz Londona

Građanske inicijative u februaru otpočinju program za rad na jugu Srbije sa mladima, koji se sprovodi u saradnji sa Peaceful Change Initiative iz Londona. U februaru kreće inception faza, u trajanju od 6 meseci, gde će se verovatno proširiti uloga GI na saradnju sa lokalnim samoupravama i rad sa medijima, ali i utvrditi svi detalji rada na projektu.

Međunarodna nedelja civilnog društva - ICSW 2019

Međunarodna nedelja civilnog društva (ICSW) 2019 okupila je preko 700 lidera civilnog društva, aktivista i građana iz 93 zemlje, koji dolaze iz različitih sektora i delova sveta u Beogradu. Celokupan izveštaj se nalazi u prilogu.

Prostor Miljenko Dereta

U novembru 2019. godine održana je izložba povodom 5 godina od smrti Miljenka Derete, osnivača Građanskih inicijativa. Izložba je na simboličan način predstavila Miljenkov životni rad i zalaganja u okviru civilnog društva.

Povodom ove godišnjice otvoren je i Prostor Miljenko Dereta, koji će u budućnosti služiti za okupljanje civilnog društva i građana koji se zalažu za pozitivne društvene promene. Za sada je funkciji prizemlje, a u narednih nekoliko meseci će biti završena i druga dva sprata.

PRILOG 1

Međunarodna nedelja civilnog društva - ICSW 2019

Moć zajedništva u Beogradu

Međunarodna nedelja civilnog društva (ICSW) 2019 okupila je preko 700 lidera civilnog društva, aktivista i građana iz 93 zemlje, koji dolaze iz različitih sektora i delova sveta u Beogradu, kako bi zajedno radili na nalaženju odgovora za trenutne svetske izazove u oblasti ljudskih prava, demokratije, međunarodnog razvoja i našli rešenje za odbranu prostora za delovanje civilnog društva.

Po prvi put u skoro četvrt veka, održavanja ovog internacionalnog okupljanja, CIVICUS je, u saradnji sa Građanskim inicijativama, svoj vodeći događaj održao na Balkanu, regionu koji pruža pogodno mesto za istraživanje potrebe za zajedništvom i snagom zajedničkog delovanja.

Ovaj region, a posebno Srbija demonstrira kako izmena zakona, strategije ili vlade ne garantuju demokratiju, jer se na održavanju demokratije radi besprekidno. Time što se ICSW održao u Beogradu, uspeali smo da skrenemo pažnju javnosti i pošaljemo poruku ukorenjenu u lokalnim okolnostima, a koja se istovremeno u potpunosti odražava na globalne izazove.

Događaji koji su prethodili ICSW 2019

ICSW LOKALNI DOGAĐAJI

Lokalni partneri ICSW-a organizovali su 25 propratnih događaja na različitim regionalnim i međunarodnim lokacijama u periodu između januara i aprila 2019. godine, kao uvertiru glavnom ICSW događaju u Beogradu. Predstavnici lokalnih ICSW događaja su se nakon toga okupili na glavnom događaju u Beogradu kako bi podelili svoja različita iskustva i perspektive sa globalnom delegacijom u Beogradu. Neke od zemalja u kojima su se održali ICSW lokalni događaji su: Argentina, SAD, Slovačka, Meksiko, Ukrajina, Srbija, Albanija, Zimbabve, Makedonija, Zimbabve, Liban i Bosna i Hercegovina.

SKUPŠTINA MLADIH U NOVOM SADU

Skupština mladih održana je 6. i 7. aprila 2019. godine u Novom Sadu, na kojoj je učestvovalo 85 mladih CIVICUS članova iz 40 država i 57 različitih organizacija civilnog društva. Fokus ovogodišnje Skupštine mladih bio je na istraživanju mehanizama i uslova za ojačavanje moći mladih ljudi da efektivno doprinese mirnom, pravednom i (samo)održivom svetu.

GLOBALNI SAMIT O CIVILNOM DRUŠTVU 2019

Ovaj događaj je okupio 120 lidera iz organizacija civilnog društva i aktivista iz čitavog sveta. Najvažniju stavku na dnevnom redu predstavljalo je usvajanje Beogradskog poziva na akciju koji predstavlja poziv civilnom društvu na zajedničku odbranu glasova ljudi zarad pravednog i održivog sveta. Trenutno je ovaj poziv na akciju podržalo 135 organizacija civilnog društva.

ICSW 2019

CEREMONIJA OTVARANJA

ICSW 2019 otvoren je u prisustvu više od 1200 učesnika koje su činili predstavnici civilnog društva čitavog sveta, aktivisti, borci za ljudska prava i predstavnici diplomatskog kora uz slavljenje civilnog društva, ljudskih prava i zajedništva. Sa glavne pozornice publici su dobrodošlicu poželele Lisa Džon, generalna sekretara CIVICUS-a, i Maja Stojanović, izvršna direktorka Građanskih inicijativa; nakon čega su svoje lične priče podelile Yetnebersh Nigussie, advokatica i aktivistkinja za prava osoba sa invaliditetom iz Etiopije, i Marija Lukić iz Srbije. Usledila je politička satirična predstava „24 min sa Kesićem“ posebno dizajnirana za ICSW 2019, a ceremonija je zatvorena nastupom „Rok kampa za devojčice“ koji je podigao publiku u zabavnom i osnažujućem istraživanju značenja zajedništva.

PLENARNE SESIJE : MOSTOVI, STEPENICE, ULICE

Na temu moći zajedništva, u okviru Međunarodne nedelje civilnog društva osmišljeno je petodnevno iskustvo prepuno provokativnih i životopisnih prezentacija, diskusija i radionica koje su držali predstavnici brojnih organizacija civilnog društva i aktivisti.

Realizacija je osmišljena kroz tri osnovna segmenta događaja:

1. Mostovi – Fokus ovog segmenta bio je na umrežavanju učesnika i stvaranju saveza, solidarnosti i kolektivne akcije, razjašnjavanju ciljeva, identifikaciji i povezivanju sa relevantnim akterima, definisanju uloga i održavanju veza nastalih na zajedničkim vrednostima.
2. Stepenice – Ovaj segment odnosio se na deljenje alata, resursa, veština i pristupa koji omogućavaju efikasnu i inovativnu saradnju, sa fokusom na zajedničkom radu na zaštiti i odbrani osnovnih prava i demokratskih sloboda i osiguranju održivog razvoja.
3. Ulice –Ovaj segment je istražio snage novonastalih grassroot građanskih pokreta širom sveta, razmotrio načine komunikacije sa građanima kako bi se bolje povezali sa svojim ciljnim grupama i promislio koje su to veštine koje su neophodne organizacijama civilnog društva za angažovanje građana za zagovaranje, izgradnju zajednice ili filantropiju.

PARALELNI DOGAĐAJI I INTERAKTIVNE SESIJE

Paralelni događaji bili su organizovani svakog dana i njihov cilj bila je razmena iskustava i znanja, od strane različitih organizacija širom sveta. Ukupno je održano 18 paralelnih događaja koje su vodili brojne organizacije, pokrivajući širok spektar tema.

PERFORMANS KOLEKTIVA PUSSY RIOT

Kao deo večernjih sesija Međunarodne nedelje civilnog društva, kolektiv Pussy Riot izveo je svoj renomirani performans zasnovan na knjizi 'Riot Days' (Maria Alyokhina). Performans predstavlja kombinaciju muzike, dokumentarnog video materijala i oštrog političkog komentara. Dok je bend svirao jazz-punk muziku, slogani poput 'Svako može da bude Pussy Riot' i 'Revolucija zahteva veliki ekran' blistali su podebljanim slovima.

FREEDOM RUNNER

Više od 200 lidera civilnog društva, aktivista i boraca za ljudska prava trčalo je ulicama Beograda u sklopu završne akcije Međunarodne nedelje civilnog društva. Akcija Freedom Runner pokrenula je globalnu kampanju pozivajući ljude širom sveta da trče u ime branioca ljudskih prava, onih koji su potlačeni i ugroženi.

Kampanja Freedom Runner pokrenuta je u saradnji sa Beogradskim maratonom, 14. aprila 2019. godine.

Prva trka ove globalne kampanje bila je posvećena Mariji Lukić, žrtvi seksualnog nasilja, koja i dalje vodi svoju borbu za svoja prava u ime svih nas.

TRI SLOBODE

Platforma Tri slobode radi zaštite građanskog prostora u Srbiji' predstavlja deklaraciju organizacija civilnog društva u Srbiji koju je potpisalo 20 OCD tokom ICSW2019. Međunarodna nedelja civilnog društva bila je sjajna prilika za pokretanje jednog fronta koji bi, poput mehanizma 'psa čuvara' pravovremeno upozoravao na tendenciju smanjivanja prostora za delovanje civilnih društava. Takav mehanizam pokazao se neophodnim nakon brojnih obstrukcija koje su zadesile sektor civilnog društva prethodnih godina kroz sužavanje sloboda okupljanja, udruživanja i izražavanja.

ICSW 2019 U BROJKAMA

- 700+ učesnika
- 74 volontera
- 42 partnerske organizacije
- 37 gostujućih predavača

- 25 lokalnih događaja na temu „Moć zajedništva“
- Online reach striminga plenarnih sesija -124 331
- 5872 tvita sa #ICSW2019
- Više od 160 članaka napisano o ICSW 2019 (u domaćim i globalnim medijima)